

Granskning av intern kontroll

Danderyds kommun

November 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun genomfört en granskning av intern kontroll. Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden och tekniska nämnden i allt väsentligt bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden inte helt bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga *. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

	Revisionsfråga 1: Risk- och väsentlighets- analys	Revisionsfråga 2: Internkontroll- plan	Revisionsfråga 3: Förebygga fel och oegentligheter	Revisionsfråga 4: Uppföljning	Revisionsfråga 5: Åtgärder
Kommun- styrelsen	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Delvis
Kultur- och fritids- nämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Miljö- och stads- byggnads- nämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Social- nämnden	Ja	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Tekniska nämnden	Ja	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Utbildnings- nämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Överför- myndar- nämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja

*Revisionsfrågorna utgörs av:

1. Finns det en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys?
2. Finns det en internkontrollplan?
3. Har styrelse/nämnder beaktat förebyggande av fel och oegentligheter inom ramen för den interna kontrollen?
4. Sker uppföljning och återrapportering av intern kontroll i tillräcklig omfattning?
5. Vidtar styrelse/nämnd beslut om åtgärder vid behov?

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att upprätta en risk- och väsentlighetsanalys med en bruttorisklista som omfattar både kommunövergripande och nämndspecifika risker samt vid behov inkludera nya risker och att samtliga av styrelsens verksamheter omfattas. Lagändringen i kommunallagen från 1 juli 2025 behöver beaktas vid framtagande av analysen för år 2026.
- Att ta fram utförligare anvisningar för uppföljning av intern kontroll, inklusive bedömningskriterier för varje kontrollmoment, samt kommunövergripande stöddokument i form av mallar för uppföljning av internkontrollplan. Dessutom bör kommunstyrelsen besluta om regler och rutiner för intern kontroll.
- Att överväga behovet av att införa krav på delrapportering av internkontroll från styrelsen och samtliga nämnder samt säkerställa att beslut om åtgärder fattas och att återrapportering av vidtagna och planerade åtgärder säkerställs.
- Att överväga att besluta om nästa års internkontrollplan efter eller i samband med uppföljningen av föregående års plan.
- Att säkerställa att ledamöter i högre grad involveras i internkontrollprocessen.
- Att säkerställa att kommunstyrelsen årligen utvärderar kommunens samlade system för intern kontroll.
- Att säkerställa att styrelse, nämnder och dess personal erhåller information om lagförändringen i kommunallagen från 1 juli 2025 samt tillser att tillräckliga utbildningsinsatser kring intern kontroll genomförs för såväl förtroendevalda som tjänstepersoner.

Följande rekommendationer lämnas till tekniska nämnden:

- Att besluta om nämndspecifika regler och rutiner för intern kontroll.

- Att överväga att besluta om nästa års internkontrollplan efter eller i samband med uppföljning av föregående års uppföljning av internkontrollplan.
- Att vid behov besluta om återrapportering på vidtagna och planerade åtgärder vid uppföljning av internkontrollplan.

Följande rekommendationerna lämnas till kultur- och fritidsnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden:

- Att upprätta en risk- och väsentlighetsanalys med en bruttorisklista och säkerställa att ytterligare risker utöver föregående år, vid behov, identifieras och att samtliga av nämndens verksamheter omfattas av analysen.
- Att besluta om nämndspecifika regler och rutiner för intern kontroll.
- Att överväga att besluta om nästa års internkontrollplan efter eller i samband med uppföljning av föregående års uppföljning av internkontrollplan.
- Att säkerställa att nämndens ledamöter i större utsträckning involveras i internkontrollprocessen.
- Att vid behov besluta om åtgärder samt besluta om återrapportering på vidtagna och planerade åtgärder vid uppföljning av internkontrollplan.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund.....	6
Syfte och revisionsfrågor.....	6
Revisionskriterier.....	6
Avgränsning	7
Metod	7
Granskningsresultat.....	9
Risk- och väsentlighetsanalys	9
Internkontrollplan	12
Förebyggande av fel och oegentligheter.....	16
Uppföljning och återrapportering.....	18
Åtgärder vid behov	19
Samlad bedömning.....	22
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor.....	22

Inledning

Bakgrund

Kommunens förtroendevalda revisorer har med hänsyn till risk och väsentlighet bedömt det angeläget att göra en granskning inom området intern kontroll.

I kommunallagen regleras på övergripande nivå vilket ansvar som vilar på kommunstyrelse och nämnder. I kommunallagen framhålls vikten av att skapa en god intern kontroll. Kommunfullmäktige har antagit riktlinjer för intern kontroll (senast reviderade år 2024). Av riktlinjerna framgår bland annat kommunstyrelsens och nämndernas ansvar kopplat till intern kontroll.

Den 21 januari 2025 överlämnades ett förslag till riksdagen för att skydda kommunal verksamhet mot välfärdsbrottslighet och korruption innehållande förtydligande gällande den interna kontrollen. Förslaget betonar vikten av att ha en kraftfull intern kontroll, att ha ordning i den egna verksamheten samt att verksamheten ska bedrivas effektivt och säkert och för medborgarnas bästa. En tydligare intern kontroll ökar dessutom möjligheten att upptäcka och förebygga ageranden som kan orsaka exempelvis ekonomisk skada för en kommun. Fokus i förslaget är att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig när det gäller att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Revisionsobjekt i granskningen är kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnd, miljö- och stadsbyggnadsnämnd, socialnämnd, tekniska nämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll. Följande revisionsfrågor ska besvaras:

1. Finns det en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys?
2. Finns det en internkontrollplan?
3. Har styrelse/nämnder beaktat förebyggande av fel och oegentligheter inom ramen för den interna kontrollen?
4. Sker uppföljning och återrapportering av intern kontroll i tillräcklig omfattning?
5. Vidtar styrelse/nämnd beslut om åtgärder vid behov?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen 6 kap 6 §.
- Kommunens styrdokument inom området, såsom fastställda reglementen, riktlinjer och policys.

Avgränsning

Granskningen avgränsas främst till år 2025. Dock kan tidigare år beröras utifrån att granskning sker av återrapportering och uppföljning.

Metod

Granskningen har genomförts utifrån översiktlig dokumentanalys avseende styrdokument, rutiner och internkontrollplan inklusive tillhörande dokument samt intervjuer med tjänstepersoner. Följande personer har intervjuats:

- Ekonomichef
- Säkerhetschef
- Controller, kommunledningskontoret
- Kvalitetsansvarig, kommunledningskontoret
- Ekonom/utredare, bildningsförvaltningen
- Kvalitetscontroller, bildningsförvaltningen
- Administrativ chef, miljö- och stadsbyggnadskontoret
- Bygg- och miljödirektör, miljö- och stadsbyggnadskontoret
- Administrativ chef, samhällsutvecklingsförvaltningen
- Verksamhetsutvecklare, samhällsutvecklingsförvaltningen
- Kvalitets- och utvecklingschef, socialförvaltningen
- Socialdirektör, socialförvaltningen
- Kanslichef, överförmyndarnämndens kansli

För att kunna kontrollera (verifiera vad som ev, nämns i intervjuer) nämndens ledning, styrning och uppföljning har även en granskning av styrelsens/nämndens protokoll det senaste verksamhetsåret, inkluderat en 12 månadersperiod genomförts. För samtliga har den granskade perioden varit september 2024-september 2025.

En enkät har skickats till kommunstyrelsens och nämndernas ordinarie ledamöter för att få en bild av hur dessa ser på de granskade områdena. Enkäten var möjlig att besvara under perioden 15 september-19 oktober 2025. För kommunstyrelsens ordinarie ledamöter är svarsfrekvensen 67 procent. Svarsfrekvensen är totalt 48 procent för ordinarie ledamöter i samtliga nämnder. Svarsfrekvensen är följande för ordinarie ledamöter uppdelat per nämnd:

- Kultur- och fritidsnämnden 40 procent
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden 54 procent
- Socialnämnden 55 procent
- Tekniska nämnden 69 procent
- Utbildningsnämnden 27 procent
- Överförmyndarnämnden 40 procent

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Risk- och väsentlighetsanalys

Revisionsfråga 1: Finns det en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys?

Iakttagelser

Styrande dokument

Kommunfullmäktige har 2024-02-19 § 21 reviderat reglemente för intern kontroll. I reglemente fastställs att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att en god internkontroll upprätthålls i den kommunala verksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar även för att en organisation kring intern kontroll upprättas. Kommunstyrelsen ansvarar även för att organisationen utvecklas utifrån kommunens kontrollbehov samt att förvaltningsövergripande riktlinjer och regler upprättas.

I reglementet fastställs att nämnderna ansvarar för att:

- En organisation upprättas för den interna kontrollen
- Nämndspecifika regler antages för den interna kontrollen
- Internkontrollplaner tas fram som bygger på risk- och väsentlighetsanalyser
- Förvaltningsövergripande riktlinjer och regler följs

Det finns förvaltningsövergripande instruktioner för intern kontroll. I dessa framgår att en risk- och väsentlighetsanalys behöver genomföras för framtagande av internkontrollplanen. Risk- och väsentlighetsanalysen ska dokumenteras i en Excel-mall. I instruktionerna benämns detta som en s.k. bruttolista. Kontrollerna utförs löpande under året och presenteras i samband med helårsbokslutet.

I reglemente för intern kontroll framgår både enligt ovan under § 3 att nämnderna ansvarar för att nämndspecifika regler antages för den interna kontrollen och under § 4 framgår att om verksamhetsspecifika regler behövs antas dessa av respektive nämnd. För granskningen har vi tagit emot ¹Det är endast tekniska nämnden som tagit fram nämndspecifika regler för intern kontroll i form av *Rutin: arbete med internkontroll på samhällsutvecklingsförvaltningen* (som är tekniska nämndens förvaltning)². Rutinen är dock inte antagen av tekniska nämnden. Samhällsutvecklingsförvaltningen har även ett framtaget stödmaterial i form av en Powerpointpresentation för genomförandet av riskanalys.

Kommunstyrelsen

Vid intervju framgår att kommunstyrelsen inte är involverad i framtagandet av risk- och väsentlighetsanalys. Analysen genomförs på förvaltningsnivå. Kommunstyrelsen har inte upprättat

---

¹ [Rutinen är inte daterad.](#)

² [Rutinen är inte daterad.](#)

någon bruttorisklista. Vi noterar att tre risker är identiska för år 2025 och år 2024. Det finns inga identifierade risker som berör kommunstyrelsens egna verksamhetsområden som t.ex. HR, kommunikation, digitalisering och säkerhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram de kommungemensamma kontrollmomenten som även de ska utgå ifrån en risk- och väsentlighetsanalys. Det är samma risker som återfinns för år 2025 som för år 2024. Kommunstyrelsen har inte upprättat en bruttorisklista för kommunövergripande risker.

Samtliga nämnder

Det finns en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys för år 2025 för samtliga nämnder. Tekniska nämnden har en risk- och väsentlighetsanalys med bruttorisklistor per verksamhet samt en risk- och väsentlighetsanalys för förvaltningsövergripande risker. Resterande nämnder har en samlad risk- och väsentlighetsanalys, däremot saknas bruttorisklistor. Antalet nämndspecifika risker varierar, se tabell 1. Utbildningsnämnden har lägst antal identifierade nämndspecifika risker med 2 st och tekniska nämnden har flest antal identifierade nämndspecifika risker med 84 st. Samtliga nämnder, inklusive kommunstyrelsen, har värderat de identifierade riskerna.

Tabell 1: Sammanställning över antal nämndspecifika risker för år 2025 jämfört med år 2024.

Nämnd	Antal nämndspecifika risker för år 2025	Antal nämndspecifika risker för år 2024
Kommunstyrelsen	3 st	4 st
Kultur- och fritidsnämnden	11 st	7 st
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	6 st	8 st
Socialnämnden	19 st	19 st
Tekniska nämnden	84 st	8 st
Utbildningsnämnden	2 st	-
Överförmyndarnämnden	4 st	4 st

Källa: Respektive styrelse/nämnds risk- och väsentlighetsanalys för åren 2024 och 2025.

Vid samtliga intervjuer framgår att risk- och väsentlighetsanalyser genomförs på förvaltningsnivå och att nämnden inte är delaktig i framtagandet, förutom för tekniska nämnden.

Enligt intervjuade representanter från samhällsutvecklingsförvaltningen (som tillhör tekniska nämnden) har de genomfört ett utvecklingsarbete med att förbättra arbetet med intern kontroll. Utvecklingsarbetet har bland annat resulterat i att risk- och väsentlighetsanalyserna har utvecklats jämfört med år 2024. Nämnden har väsentligt fler identifierade risker för år 2025 jämfört med år 2024. Vidare har förvaltningen genomfört workshop med nämnden och dialogmöten där nämndens ledamöter har bidragit med synpunkter som beaktas i risk- och väsentlighetsanalyser för år 2025. Vid nämndens sammanträde i augusti 2025 behandlades ett ärende med fokus på utveckling av förvaltningens process

för intern kontroll. I ärendet presenterades ett samlat underlag innehållande förslag till rutin för intern kontroll samt tillhörande stödmaterial. Därtill redovisades även årshjulet för förvaltningens internkontrollarbete. Informationen delgavs nämnden i syfte att stärka förståelsen för ansvarsfördelningen och förtydliga den systematik som tillämpas inom ramen för internkontrollen.

Kontroll av risk- och väsentlighetsanalyser

När vi jämför nämndernas risk- och väsentlighetsanalyser för år 2025 med år 2024 noterar vi att socialnämnden och överförmyndarnämnden har samma risker för år 2025 som för år 2024. Kultur- och fritidsnämnden har sju risker som är samma för år 2025 som för år 2024. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har fyra risker som återfinns i både risk- och väsentlighetsanalys för år 2025 samt för år 2024.

I risk- och väsentlighetsanalyser för år 2025 har miljö- och stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden inte fyllt i samtliga delar i mallen för risk- och väsentlighetsanalysen och det saknas även förtydligande av riskerna. För tekniska nämndens olika risk- och väsentlighetsanalyser noteras att i vissa fall är förtydligande av risk inte ifyllt. I utbildningsnämndens risk- och väsentlighetsanalys finns två rader där riskvärdering framgår men det framgår ingen text under process, riskanalys och förtydligande av risk. Utbildningsnämnden har inte identifierat några risker kopplade till nämndens ansvarsområde inom skolväsendet. Vidare saknas en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys för år 2024. I nämndens beslutade internkontrollplan för år 2024 framgår fyra nämnds specifika risker.

Enkät

Nedan redovisas väsentliga iakttagelser från enkäterna:

- Majoriteten av respondenterna i nämnderna och kommunstyrelsen instämmer helt eller i stor grad att det finns ett ändamålsenligt regelverk för hur kommunens arbete med intern kontroll ska bedrivas.
- Majoriteten av respondenterna i kommunstyrelsen instämmer i liten grad eller inte alls i att hela styrelsen är delaktig i framtagande av risk- och väsentlighetsanalys.
- För respondenterna i nämnderna instämmer 50 procent i liten grad eller inte alls i att hela nämnden är delaktig i framtagande av risk- och väsentlighetsanalys. 10 procent har svarat vet ej.

Bedömning

Finns det en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys?

För följande är bedömningen ja:

- Socialnämnden
- Tekniska nämnden

Bedömningen baseras på att tekniska nämnden har en risk- och väsentlighetsanalys för varje verksamhetsområde med en så kallad bruttorisklista, samt en förvaltningsövergripande där flera risker

har värderats än de som sedan utgör kontrollmoment i nämndernas internkontrollplaner. Nämnden har följt reglemente och instruktioner för intern kontroll.

Bedömningen för socialnämnden baseras på det finns en risk- och väsentlighetsanalys med ett stort antal risker, jämfört med övriga nämnder. Dock saknas en bruttorisklista och nämnden har därmed inte fullt ut följt instruktioner för intern kontroll. Socialnämnden bör vara mer delaktig i framtagandet av risk- och väsentlighetsanalysen. Nämnderna bör även fastställa nämndspecifika regler för intern kontroll.

För följande är bedömningen delvis:

- Kommunstyrelsen
- Kultur- och fritidsnämnden
- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
- Socialnämnden
- Utbildningsnämnden
- Överförmyndarnämnden

Bedömningen för kommunstyrelsen baseras på att kommunstyrelsen har följt reglemente för intern kontroll avseende att styrelsen har en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys. Däremot har styrelsen inte upprättat en separat bruttorisklista, varken för kommunövergripande risker eller risker för kommunstyrelsens egna verksamhetsområden, i enlighet med instruktioner för intern kontroll. Kommunstyrelsen har därmed inte värderat ytterligare risker och risk- och väsentlighetsanalyserna kan därmed inte bedömas som heltäckande. Vi konstaterar att styrelsen endast har adderat ytterligare en risk för år 2025 jämfört med år 2024.

Bedömningen för nämnderna baseras på att dessa har följt reglemente för intern kontroll avseende att de har en dokumenterad risk- och väsentlighetsanalys, däremot har nämnderna inte upprättat en separat bruttorisklista i enlighet med instruktioner för intern kontroll. Det innebär således att endast de risker som utgör kontrollmoment i internkontrollplanen har riskbedömts och dokumenterats. Vidare har nämnderna beslutat om samma risker för år 2025 och för 2024, förutom kultur- och fritidsnämnden och miljö- och stadsbyggnadsnämnden som har ett antal nya risker för år 2025. Vi bedömer att det är en brist att utbildningsnämnden inte har identifierat risker som rör nämndens kärnverksamhet.

Kommunstyrelsen och nämnderna bör vara delaktiga i framtagandet av risk- och väsentlighetsanalyser. I övrigt bedömer vi att det är en brist att varken styrelsen eller nämnderna har beslutat om nämndspecifika regler för intern kontroll.

Internkontrollplan

Revisionsfråga 2: Finns det en internkontrollplan?

lakttagelser

Som nämns i tidigare avsnitt ska nämnderna besluta om en internkontrollplan som utgår från en risk- och väsentlighetsanalys. I reglemente för intern kontroll framgår att olika granskningsområden bör väljas ut med utgångspunkt från en väsentlighets- och riskbedömning som har gjorts. I instruktion för intern kontroll framgår att varje nämnd ska ha minst två kontroller, varav minst en intäktskontroll samt en kontroll avseende välfärdsbrott. Nämnderna ska även ha med de sex kommunövergripande kontrollmomenten, som kommunstyrelsen beslutat om. Identifierade risker från bruttolista med ett värde på 12 eller högre enligt riskmatris ska ingå i internkontrollplanen och kontrollmoment för dessa ska planeras. Är riskvärdet mellan 9–11 bör förvaltningen överväga om risken ska tas med i internkontrollplanen. Vissa av de intervjuade framhåller att deras nämnd inte har varit delaktiga i framtagandet av kommunövergripande kontrollmoment och att de upplever att kontrollerna inte alltid är relevanta för just deras verksamheter.

Det varierar i antal nämndspecifika kontrollmoment. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden har lägst antal kontrollmoment om 2 st och socialnämnden har flest antal kontrollmoment med 20 st. Samtliga nämnder har minst en kontroll avseende välfärdsbrott samt intäktskontroll, förutom överförmyndarnämnden, som saknar en intäktskontroll. I överförmyndarnämndens beslutade internkontrollplan återfinns ingen förklaring till varför nämnden inte har en intäktskontroll. Vi noterar att det är inte alltid tydligt vilken kontroll som avser välfärdsbrott i kommunstyrelsens och flertal av nämndernas internkontrollplaner. Vi har fått utgå från vad som framgått i intervjuer angående kontroll avseende välfärdsbrott och även jämfört med text som framgår i internkontrollplaner samt i risk- och väsentlighetsanalyserna.

I tabell 2 redogörs för antal nämndspecifika kontrollmoment samt om styrelse/nämnd har en intäktskontroll samt kontroll avseende välfärdsbrott. Kultur- och fritidsnämnden har en risk med riskvärde 10 (Säkerhetsbesiktning av utrustning i idrottshallar) som inte ingår i nämndens internkontrollplan för år 2025. Socialnämnden har fem kontrollmoment med riskvärde 8 som ingår i internkontrollplan för år 2025. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har ett kontrollmoment med värde 8 som ingår i internkontrollplan för år 2025, vilket är den kontroll som avser välfärdsbrott.

Tabell 2: Redogörelse för antal nämndspecifika kontrollmoment (utöver de kommunövergripande kontrollmomenten). I kolumnen Antal nämndspecifika kontrollmoment år 2025 redogörs för antal kontrollmoment för år 2024 i parentes.

Nämnd	Antal nämndspecifika kontrollmoment år 2025	Intäktskontroll år 2025	Kontroll avseende välfärdsbrott år 2025
Kommunstyrelsen	3 st (3 st år 2024)	Ja	Ja
Kultur- och fritidsnämnden	3 st (3 st år 2024)	Ja	Ja
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	2 st (4 st år 2024)	Ja	Ja
Socialnämnden	20 st (15 st år 2024)	Ja	Ja
Tekniska nämnden	5 st (5 st år 2024)	Ja	Ja

Utbildningsnämnden	2 st (4 st år 2024)	Ja	Ja
Överförmyndarnämnden	4 st (4 st år 2024)	Nej	Ja

Källa: Respektive styrelse/nämnds internkontrollplan för år 2025 samt år 2024

Beslut och hantering av internkontrollplaner

I reglemente för intern kontroll framgår att inför varje verksamhetsår ska nämnden besluta om en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Vår protokollsgenomgång visar att samtliga nämnder i november 2024 har beslutat om en internkontrollplan för år 2025. Kommunstyrelsen har beslutat om sin internkontrollplan inklusive de kommunövergripande kontrollmomenten i januari 2025. I protokoll framgår att kultur- och fritidsnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden och utbildningsnämnden har expedierat beslutet till kommunstyrelsen. Det framgår dock inte av överförmyndarnämndens protokoll.

I protokollsgranskningen kan vi inte styrka att kommunstyrelsen har tagit del av nämndernas beslutade internkontrollplaner för år 2025. Vi noterar att när kommunstyrelsen beslutade om kommunövergripande kontroller i juni 2026 beslutades även att respektive nämnd senast november 2025 skulle inkomma med internkontrollplan för år 2026 samt att uppföljning ska rapporteras senast mars 2027 till berörd nämnd och kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen beslutade även att respektive nämnd ska välja ut minst två nämndspecifika kontroller varav åtminstone en ska avse välfärdsbrottslighet.

Kontroll av internkontrollplaner

I *Instruktioner internkontroll 2025* framgår att de kontroller som ska ingå i internkontrollplan, utifrån risk- och väsentlighetsanalysen ska tas med i Excel-mallens flik 2 Planering kontrollmoment, och blir ett underlag till rapporten för internkontrollplan 2025. I flik 2 i Excel-mallen ska följande framgå:

- Kortfattad beskrivning av momentet och genomförandet, hur ofta kontrollerna ska genomföras, samt vem som är huvudansvarig kontrollägare respektive kontrollansvarig.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden och överförmyndarnämnden har fyllt i flik 2 planering kontrollmoment i deras respektive risk- och väsentlighetsanalyser. I utbildningsnämndens risk- och väsentlighetsanalys är inte flik 2 planering kontrollmoment ifyllt. Kommunledningskontoret genomför de kommungemensamma kontrollmomenten för samtliga nämnder. Det varierar bland de nämnder som fyllt i flik 2 om det framgår en kortfattad beskrivning av kontrollmomentet och genomförandet, d.v.s. om det anges hur ofta kontrollerna ska genomföras, samt vem som är huvudansvarig kontrollägare respektive kontrollansvarig. Vi noterar att det inte framgår i instruktionerna att bedömningskriterier ska framgå för respektive kontrollmoment. Följande avvikelser har noterats:

- Kommunstyrelsen har inte beskrivit hur stort stickprov som ska kontrolleras för kontrollmomenten *Kontroll av att festvåningens externa kundfakturer överensstämmer med avtal/prislista* samt kontrollmomentet *Kontroll av att kommunstyrelsens handlingar registreras enligt regelverket och är sökbara*. För de kommungemensamma kontrollmomenten framgår inte hur stort stickprov eller urval som ska kontrolleras för fyra av kontrollmomenten.

- Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har inte beskrivit genomförande för två av nämndens kontrollmoment.
- För socialnämnden framgår inte hur ofta kontrollerna ska genomföras, huvudansvarig kontrollägare samt kontrollansvarig.
- För tekniska nämnden framgår inte kontrollansvarig. Vi noterar även att i beskrivning av genomförandet framgår inte hur stort stickprovet är för kontrollmomentet *Kontroll av fakturaunderlag*. Däremot framgår stickprovets omfattning för kontrollmomentet *Kontroll av fakturaunderlag* i ett separat underlag där respektive avdelning har tilldelats ett eget urval. Vi kan inte styrka att nämnden har tagit del av det underlaget.
- För utbildningsnämnden framgår inte beskrivning av momentet och genomförande, hur ofta kontrollerna ska genomföras samt huvudansvarig kontrollägare respektive kontrollansvarig.
- För överförmyndarnämnden framgår att två kontroller genomförs löpande, dock framgår inte hur ofta löpande innebär. För de två kontrollerna framgår inte om kontrollerna ska genomföras av samtliga ställföreträdare samt samtliga handlingar eller av ett stickprov.

Enkät

Nedan sammanställs väsentliga iakttagelser från enkäterna:

- Det är 67 procent av respondenterna från nämnderna som *instämmer i liten grad* eller *instämmer inte alls* i att hela nämnden är delaktig i framtagandet av kontrollmoment i internkontrollplanen. För kommunstyrelsens respondenter är motsvarande procentsats 60 procent.

Bedömning

Finns det en internkontrollplan?

För samtliga är bedömningen ja.

- Kommunstyrelsen och samtliga nämnder

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder har en beslutad internkontrollplan för år 2025 som i allt väsentligt överensstämmer med reglemente och instruktioner för intern kontroll. Det varierar hur väl styrelsen och nämnderna har beskrivit kontrollmomenten. I övrigt konstaterar vi att det är olika ambitionsnivå på internkontrollplanerna, vad gäller antal kontrollmoment och dess innehåll samt att vissa kontrollmoment består av rena arbetsuppgifter/åtgärder.

Kommunstyrelsen och samtliga nämnder har beslutat om internkontrollplaner innan de tagit del av uppföljning av föregående års internkontrollplan, vilket är i enlighet med reglementet. Enligt vår mening bör återslag av utfallet av föregående års kontrollmoment ske innan ny internkontrollplan behandlas och antas, detta för att värdera om eventuella brister som noterats behöver beaktas.

Kommunstyrelsen och nämnderna kan även med fördel förtydliga i vilken eller vilka kontroller som avser välfärdsbrott. Kommunstyrelsen och nämnderna bör vara mer delaktiga i framtagandet av internkontrollplanerna.

Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt ska kommunstyrelsen även göra en samlad bedömning av kommunens system för intern kontroll efter det att samtliga nämnder har beslutat om respektive internkontrollplan.

Vi ser att det finns risker med att riskområden med lägre riskvärde än 9 ej tas med, utifrån att det i instruktionerna för intern kontroll framhålls att det är risker med med riskvärde 9 och högre som ska tas med i internkontrollplanen. Det innebär t.ex. att risker med låg sannolikhet men stor konsekvens om de inträffar inte kontrolleras vid behov. Vidare ser vi en risk i att det av instruktionerna framgår att nämnderna ska ha minst en kontroll avseende intäktskontroll samt en kontroll avseende välfärdsbrott. Det kan innebära att vissa nämnder nöjer sig med att enbart ha två nämndspecifika kontrollmoment.

Förebyggande av fel och oegentligheter

Revisionsfråga 3: Har styrelse/nämnder beaktat förebyggande av fel och oegentligheter inom ramen för den interna kontrollen?

Den 21 januari 2025 överlämnades ett förslag till riksdagen för att skydda kommunal verksamhet mot välfärdsbrottslighet och korruption. Förslaget betonar vikten av att ha en kraftfull intern kontroll. En tydligare intern kontroll ökar dessutom möjligheten att upptäcka och förebygga ageranden som kan orsaka exempelvis ekonomisk skada för en kommun. Fokus i förslaget är att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig när det gäller att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. I kommunallagen 6 kap. 6 § fastställs att nämnderna ska tillse att den interna kontrollen är tillräcklig. Den 1 juli 2025 trädde lagförändringarna i kraft.

Iakttagelser

Av intervjusvar framgår att ungefär hälften inte hade kännedom om förändringen i kommunallagen avseende intern kontroll. Intervjuerna genomfördes i september och oktober 2025. De intervjuade framhåller att de tycker att lagförändringen fångas upp genom att nämnderna ska ha med minst en kontroll avseende risk för välfärdsbrottslighet i internkontrollplan. Vidare framgår vid intervju med tjänstepersoner att de uppger att socialnämnden och tekniska nämnden har fått information om lagförändringen, dock har kommunstyrelsen ej fått information om lagändringen. Vid flertal intervjuer med tjänstepersoner från de olika nämnderna framhålls att kommunledningskontoret uttryckt vikten av att ta med risker som kan vara hänförliga till välfärdsbrott.

Som nämnts i tidigare avsnitt har kommunfullmäktige i februari 2024 gjort ett tillägg i reglemente för intern kontroll - att riskerna för välfärdsbrottslighet och andra brott mot kommunens verksamhet förebyggs och minimeras. I instruktioner för intern kontroll 2025 framgår att under år 2024 infördes en mer fördjupad internkontroll jämfört med tidigare, med bland annat fler typer av kontroller och nya villkor för riskvärden.

Varje nämnd har beslutat om ett kontrollmoment som berör välfärdsbrott i deras respektive internkontrollplan för år 2025. Som nämnts i tidigare avsnitt är det inte helt tydligt vilket kontrollmoment som avser välfärdsbrott för vissa nämnder. Majoriteten har riskbedömt en risk som rör välfärdsbrott i risk- och väsentlighetsanalys för år 2025. Kommunstyrelsen har också riskbedömt en risk

som rör välfärdsbrott i risk- och väsentlighetsanalys för år 2025 och den risken är med som kontrollmoment i internkontrollplanen för år 2025.

Under år 2025 har kommunen genomfört ett arbete, tillsammans med externt stöd, med att arbeta fram övergripande riskanalyser kopplat till välfärdsbrott för respektive förvaltning. Vid intervju med ekonomichef och säkerhetschef framgår att de upplever att hela verksamheten pratar mycket om välfärdsbrott och att förvaltningarna arbetar vidare med riskanalyserna. Vidare framgår att lagförändringen fångas upp genom att det är infört i arbetet med intern kontroll och att det ska ingå i risk- och väsentlighetsanalyser. Om det inte ingår i internkontrollplan så framhålls att det ska ingå som en aktivitet i nämndernas verksamhetsplaner.

Enkät

Nedan sammanställs väsentliga iakttagelser från enkäterna:

- 45 procent av respondenterna från nämnderna instämmer helt eller i stor grad att de är medvetna om förändringarna i kommunallagen 6 kap. 6 § som trädde i kraft 1 juli 2025. 51 procent instämmer i liten grad eller inte alls och 3 procent har svarat vet ej.
- 45 procent av respondenterna från nämnderna instämmer helt eller i stor grad att nämnden har vidtagit eller planerat att vidta åtgärder utifrån lagändringen. 50 procent har svarat vet ej.
- 40 procent av respondenterna från kommunstyrelsen instämmer helt eller i stor grad att de är medveten om förändringarna i kommunallagen 6 kap. 6 § som trädde i kraft 1 juli 2025. 20 procent instämmer i liten grad eller inte alls och 34 procent har svarat vet ej.
- 50 procent av respondenterna från kommunstyrelsen instämmer helt eller i stor grad att kommunstyrelsen har vidtagit eller planerat att vidta åtgärder utifrån lagändringen. 50 procent har svarat vet ej.

Bedömning

Har styrelse/nämnder beaktat förebyggande av fel och oegentligheter inom ramen för den interna kontrollen?

För kommunstyrelsen och samtliga nämnder är bedömningen delvis.

Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen och nämnderna har inlett ett kommunövergripande arbete kring riskanalyser avseende välfärdsbrott som förvaltningarna arbetar vidare med. Sedan år 2024 finns det med i reglemente och instruktioner för intern kontroll att nämnderna ska beakta risker avseende välfärdsbrott. I samtliga risk- och väsentlighetsanalyser inför framtagande av internkontrollplan finns behov av att ytterligare utveckla risker avseende välfärdsbrott.

Kommunstyrelsen och nämnderna, utöver tekniska nämnden, har identiska risker för år 2025 och år 2024. Detta indikerar att risk- och väsentlighetsanalyserna kan utvecklas.

Kommunstyrelsen och nämnderna bör ta riskanalyserna avseende välfärdsbrott i beaktande vid framtagande av risk- och väsentlighetsanalyser (i arbetet med bruttorisklistor) för år 2026.

Nämnderna, som inte fått information om lagförändringen, bör informeras om samt beakta lagförändringen som förtydligar att den interna kontrollen ska förebygga fel och oegentligheter.

Uppföljning och återrapportering

Revisionsfråga 4: Sker uppföljning och återrapportering av intern kontroll i tillräcklig omfattning?

lakttagelser

Enligt reglemente för intern kontroll ska resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen, med utgångspunkt från antagen plan, skriftligen rapporteras till nämnden i den omfattning som fastställts i den interna kontrollplanen. Vidare framgår att nämnden löpande eller senast i samband med årsredovisningens upprättande, ska rapportera resultatet från uppföljningen till kommunstyrelsen. Enligt instruktioner för intern kontroll 2025 ska uppföljning av årets kontroller genomföras löpande under året och presenteras per helår i samband med årsredovisningen. Vid uppföljning görs en bedömning om kontrollens resultat har uppnåtts. Om det bedömda värdet inte anses uppnått ska en beskrivande text om åtgärd för detta dokumenteras. En åtgärd kan till exempel vara att rutinbeskrivning tas fram eller förtydligas, kompetenshöjande åtgärder med mera. De intervjuade framhåller att det inte finns något enhetligt dokument för att dokumentera resultatet av genomförda kontroller. Vissa dokumenterar i egna framtagna mallar och vissa dokumenterar direkt i tjänsteskrivelsen för uppföljning av internkontrollplan.

Granskningen visar att nämndernas rapportering för år 2024 följer omfattningen som beskrivs i reglemente för intern kontroll vad gäller uppföljning. Vi noterar att överförmyndarnämnden har behandlat uppföljning av internkontrollplan för år 2024 i samma ärende som nämndens årsredovisning. I nämndens beslut framgår inte att uppföljningen av internkontrollplanen godkänns. Resterande styrelse/nämnder har behandlat uppföljningen som ett eget ärende och samtliga har godkänt uppföljningen. Det framgår av samtliga nämnders protokoll att beslutet har expedierats till kommunstyrelsen. För överförmyndarnämnden framgår att beslut om att godkänna årsredovisningen expedieras till kommunstyrelsen. Resultatet från uppföljningarna redovisas under revisionsfråga 5.

I instruktion för intern kontroll 2025 framgår att nämnderna ska bedöma och rapportera internkontrollen till kommunstyrelsen samt informera om vilka åtgärder som vidtagits vid påvisade fel och brister. Nämndernas bedömningar kan sedan läggas till grund för en samlad bedömning som kommunstyrelsen gör i samband med årsredovisningen. Kommunstyrelsen har 2025-05-19 § 80 behandlat resultat av granskning av samtliga nämnders internkontroll 2024. I den rapporteringen ingår resultatet av kommunstyrelsens internkontrollplan för år 2024 samt resultatet av de kommunövergripande kontrollmomenten.

I reglemente för intern kontroll framgår att kommunstyrelsen med utgångspunkt från nämndens uppföljningsrapporter ska utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll, och i de fall förbättringar behövs vidta nödvändiga åtgärder. I instruktion för intern kontroll 2025 framgår att nämnderna ska bedöma och rapportera internkontrollen till kommunstyrelsen samt informera om vilka åtgärder som vidtagits vid påvisade fel och brister. Nämndernas bedömningar kan sedan läggas till grund för en samlad bedömning som kommunstyrelsen gör i samband med årsredovisningen.

Kommunstyrelsen har 2025-05-19 § 80 behandlat resultat av granskning av samtliga nämnders internkontroll 2024. I den rapporteringen ingår resultatet av kommunstyrelsens internkontrollplan för år 2024 samt resultatet av de kommunövergripande kontrollmomenten. Kommunstyrelsen beslutade att:

1. Kommunstyrelsen noterar informationen och lägger helårsuppföljningen för internkontroll 2024 till handlingarna.

2. Kommunstyrelsen fastställer att den kommungemensamma och nämndspecifika interna kontrollen för 2024 är tillräcklig.
3. Kommunstyrelsen noterar slutsatserna i utvärderingen av kommunens samlade system för intern kontroll.

Enkät

Nedan sammanställs väsentliga iakttagelser från enkäterna:

- Majoriteten av respondenterna från nämnderna instämmer helt eller i stor grad i att det är tydligt vad som ska rapporteras avseende arbetet med nämndernas internkontrollplaner samt när rapportering ska ske. Detsamma gäller för respondenterna från kommunstyrelsen.

Bedömning

Sker uppföljning och återrapporering av intern kontroll i tillräcklig omfattning?

För följande är bedömningen delvis:

- Kommunstyrelsen och samtliga nämnder

Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen och berörda nämnder har följt reglemente och instruktioner för intern kontroll gällande uppföljning och återrapporering. Vi bedömer det som en mindre brist att det ej med tydlighet framgår att överförmyndarnämnden har beslutat om att godkänna uppföljningen av internkontrollplan för år 2024.

Enligt vår mening sker inte uppföljning och återrapporering i tillräcklig omfattning utifrån att styrelse och nämnder inte har krav på en delrapportering av internkontrollplan. Detta även utifrån att nämnderna beslutar om internkontrollplan för nästkommande år innan de tar del av uppföljning av innevarande års internkontrollplan. Det ökar styrelse och nämndernas möjlighet att vid behov vidta åtgärder och/eller revidera internkontrollplan.

Det bör även tydliggöras att bedömningskriterier för respektive kontrollmoment ska framgå för att säkerställa hur bedömning ska genomföras. När bedömningskriterier saknas i internkontrollplaner för år 2024³ samt i instruktioner för internkontroll är det oklart vilka bedömningar som har lett fram till grön, gul eller röd bedömning. Vidare bedömer vi att det är en brist att det inte finns en framtagna mall för att dokumentera resultat av genomförda kontrollmoment. Det finns behov av att kommunstyrelsen tar fram en kommunövergripande mall för uppföljning av kontrollmoment för att säkerställa att samtliga nämnder genomför uppföljning på ett enhetligt sätt samt att förtydliga direktiv för uppföljning.

Åtgärder vid behov

Revisionsfråga 5: Vidtar styrelse/nämnd beslut om åtgärder vid behov?

---

³ Bedömningskriterier saknas även i internkontrollplaner för år 2025.
19 Revisionsrapport

Iakttagelser

Kommunstyrelsen har ett gult och rött kontrollmoment. Det framgår en planerad åtgärd för det röda kontrollmomentet men inte för det gula kontrollmomentet. Avseende det gula kontrollmomentet återfinns följande i kommentar till kontrollmomentet: ”Resultatet av granskningen visar på brister inom upphandlingsverksamheten vad gäller såväl formalia som utformning, vilket riskerar att spilla över till andra nämnder.”.

Kultur- och fritidsnämnden har ett rött kontrollmoment där planerade och vidtagna åtgärder framgår. Nämnden har även två gula kontrollmoment där det inte framgår planerade eller vidtagna åtgärder. Socialnämnden har tre röda kontrollmoment där planerade och vidtagna åtgärder framgår. Nämnden har även sju gula kontrollmoment där planerade eller vidtagna åtgärder framgår för sex av sju kontrollmoment.

Utbildningsnämnden har två gula kontrollmoment där det framgår planerade eller vidtagna åtgärder.

Tekniska nämnden har ett gult kontrollmoment där genomförd åtgärd framgår.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden har enbart gröna kontrollmoment.

För granskningen har vi tagit emot dokumentet Handlingsplan på socialförvaltningens områden avseende internkontrollens resultat 2024. I dokumentet framgår åtgärder avdelningsvis för de kontrollmoment som fått gula eller röda bedömningar i nämndens uppföljning av internkontrollplan 2024. Vi kan inte styrka att handlingsplanen är behandlad av nämnden.

Samtliga nämnder, förutom överförmyndarnämnden, har godkänt uppföljningen av nämndernas respektive internkontrollplaner. För samtliga nämnder har vi inte noterat beslut om ytterligare åtgärder utöver de som framgår av respektive uppföljning. Ingen av nämnderna har fattat beslut om återrapporering av redan vidtagna åtgärder eller åtgärder som planeras vidtas framgent enligt respektive nämnds beslutade uppföljning.

Enkät:

Nedan sammanställs väsentliga iakttagelser från enkäterna:

- Majoriteten av respondenterna i nämnderna (58 procent) instämmer helt eller i stort grad i att nämnden beslutar om åtgärder i de fall kontrollerna kopplat till nämndens internkontrollplan påvisar brister. 20 procent instämmer i liten grad eller inte alls och 21 procent har svarat vet ej.
- För respondenterna i kommunstyrelsens instämmer 70 procent helt eller i stor grad i att kommunstyrelsen beslutar om åtgärder i de fall kontrollerna kopplat till kommunstyrelsens internkontrollplan påvisar brister. 20 procent instämmer i liten grad eller inte alls och 10 procent har svarat vet ej.
- 60 procent av respondenterna i kommunstyrelsen instämmer helt eller i stor grad i att kommunstyrelsen beslutar om åtgärder i de fall kontrollerna kopplat till nämndernas internkontrollplaner påvisar brister. 30 procent instämmer i liten grad eller inte alls och 10 procent har svarat vet ej.

Bedömning

Vidtar styrelse/nämnd beslut om åtgärder vid behov?

För samtliga nämnder är bedömningen ja:

Bedömningen baseras på att nämnderna har beslutat om åtgärder vid behov.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden och överförmyndarnämnden har enbart gröna kontrollmoment i uppföljning av internkontrollplaner för år 2024 och har därmed inte behövt besluta om åtgärder vid behov. Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden och utbildningsnämnden har ett eller flera röda eller gula kontrollmoment i uppföljning av internkontrollplan för år 2024. För samtliga framgår planerade eller vidtagna åtgärder för berörda kontrollmoment, förutom för två gula kontrollmoment för kultur- och fritidsnämnden samt ett gult kontrollmoment för socialnämnden.

Ingen av nämnderna med röda eller gula kontrollmoment har beslutat om återrapportering på planerade eller vidtagna åtgärder, vilket är en brist.

För följande är bedömningen delvis:

- Kommunstyrelsen

Bedömningen baseras på att kommunstyrelsen inte har beslutat om åtgärder när ett gult kontrollmoment saknar beskrivning av planerad/ vidtagen åtgärd. Det är anmärkningsvärt utifrån att det finns en kommentar till kontrollmomentet att bristerna riskerar att påverka andra nämnder. Styrelsen har inte beslutat om återrapportering på de vidtagna eller planerade kontrollmoment som framgår i uppföljning av internkontrollplan för år 2024.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun genomfört en granskning av intern kontroll. Granskningens syfte har varit att bedöma om kommunstyrelsen och nämnderna bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden och tekniska nämnden i allt väsentligt bedriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och stadsbyggnadsnämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden inte helt beskriver ett systematiskt arbete med intern kontroll.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

	Revisionsfråga 1: Risk- och väsentlighetsanalys	Revisionsfråga 2: Internkontrollplan	Revisionsfråga 3: Förebygga fel och oegentligheter	Revisionsfråga 4: Uppföljning	Revisionsfråga 5: Åtgärder
Kommunstyrelsen	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Delvis
Kultur- och fritidsnämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Socialnämnden	Ja	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Tekniska nämnden	Ja	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Utbildningsnämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja
Överförmyndarnämnden	Delvis	Ja	Delvis	Delvis	Ja

2025-11-24

Kristian Damlin

Uppdragsledare

Anna Hilmarsson

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Danderyds kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2025-02-14. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.